

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNALLE (YMLA)

14.1.2020

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kaupunginhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Karkkilan kaupungin 1.3.2010 § 43 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kaupunginvaltuuston lisäksi kaupunginhallitus sekä vastuulleen olevan toiminnan osalta lautakunnat.

Sisäisen valvonnan toteuttamisvastuu on kaupunginhallituksella, lautakunnilla, kaupunginjohtajalla, toimialajohtajilla, vastuualueiden ja osavastuualueiden päälliköillä ja esimiesasemassa olevilla.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan toimielimen alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2019. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kaupunginhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

5 = onnistunut kiitettävästi

4 = onnistunut hyvin

3 = onnistunut tyydyttävästi

2 = onnistunut huonosti

1 = onnistunut erittäin huonosti

1. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Ympäristölautakunnan alaisuudessa toimivien palveluyksiköiden toiminta perustuu hyvin pitkälti lakisääteisiin vaatimuksiin. Toimialan palvelujen tuottamisessa ja päätöksissä noudetaan ympäristön toimialan yleisiä ja erityislakeja, määräyksiä ja hallinnon vahvistamia ohjeita ja säännöksiä. Lakeja uusitaan tiheässä tahdissa ja valtio siirtää jatkuvasti lisää vastuuta kuntien ja kaupunkien viranhaltijoille. Kuluneen toimintakauden aikana lautakunnan tai sen alaisen viranhaltijoiden päätöksistä tehtyjä hallintovalituksia on yksi kappale.

2. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kaupunkikehityksen toimialan johtoryhmä on vuonna 2019 seurannut sisäisesti sekä viikoetta kuukausitasolla taloudellisten (käyttötalous ja investoinnit) ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Vuositason taloudenvertailut ovat ympäristölautakunnan kautta esitelty osavuosikatsauksissa neljän kuukauden välein kaupunginhallitukselle. Ympäristölautakunnan alaiset palveluyksiköt ovat pysyneet toimialan vahvistetussa talousarviossa, ja ne ovat saavuttaneet keskeisiltä osiltaan niille asetetut toiminnalliset tavoitteet.

3. Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kaupungin toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi. Kaupungin riskienhallinnan taso ja riittävyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kaupungin kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kaupungissa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa?

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Ympäristölautakunnan alaisuudessa toimivien palveluyksiköiden toiminnasta voi aiheutua kaupungille erityisesti taloudellinen riski, jonka seurauksena ympäristövalvonnan tai rakennusvalvonnan toiminnan virheistä voi aiheutua korvausvelvollisuus. Edellä kuvatut riskit on tiedostettu, mutta ne eivät ole realisoituneet.

Palveluyksiköiden riskienhallinnan ydin on yksikön työntekijöiden työturvallisuuden ja työkyvyn ylläpito. Yksiköt ovat pieniä, joten yhdenkin työntekijän pitkä poissaolo vaikuttaa olennaisesti yksikön toimintaan ja tulokseen. Työtehtäviin liittyy sekä väkivallan että tapaturmien uhkaa.

Toimialan sisäisen tarkastuksen toimintaohje ja riskienhallintaohjelma on otettu käyttöön 2017. Tietoturvariskit on tunnistettu. Riskien realisoitumista on pyritty minimoimaan myös henkilöstön säännöllisellä ammatillisella koulutuksella. Riskienhallintaohjelmaa ja sen toimintatapoja tulee kehittää edelleen. Kattava riskiarviointi tehdään vuosittain, jonka perusteella tunnistetaan merkittävät riskit ja laaditaan riskienhallinnan toimenpideohjelma niiden hallitsemiseksi.

4. Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetys tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kaupunkikehityksen toimialalle ei ole kohdistunut omaisuuden hallinnasta, luovutuksesta tai käyttöarvosta aiheutuvia korvausvastuita. Omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa toimitaan kunnan hallinto- ja johtosäännön sekä hankintalain ja hankintaohjeen vaatimusten mukaisesti.

5. Sopimustoiminta

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida, onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaisista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Osa ympäristölautakunnan alaisuudessa toimivien palveluyksiköiden toiminnasta perustuu palvelusopimuksiin. Ympäristöterveydenhuollon palvelut on ostettu Lohjalta vuodesta 2009 lähtien.

Kaupunkikehityksen toimialalla laaditaan vuosittain lukuisia sisällöltään ja laajuudeltaan erilaisia sopimuksia, kuten hoito- ja kunnossapitosopimuksia, ostopalvelujen hankinnasta, maanvuokraamisesta, kiinteistöjen myymisestä, urakoinnista jne. Sopimusten laadinta ja seuranta on pääasiassa tulosalueiden esimiesten varassa ja vastuulla. Toimialan sopimukset hyväksyvät ne viranhaltijat tai toimielimet, jotka voivat niitä allekirjoittaa toimivaltansa puitteissa. Päätökset ja sopimukset ovat kaikki julkisia. Tilikauden 2019 aikana laadittuihin sopimukseen ei ole kohdistunut taloudellisia negatiivisia vaikutuksia tai vahinkoja. Palvelualueilla ja -yksiköissä on huolehdittu vuokrien, taksojen ja käyttömaksujen ajantasaisuudesta. Sopimusten ja palvelutason seuranta on tehty säännöllisesti.

6. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päättyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kaupunkikehityksen toimialalla tarkastustoiminta perustuu lakien ja säädösten sekä Karkkilan kaupungin sisäisen valvonnan ohjeeseen ja siihen liittyvään riskienhallinnan ohjeistukseen. Tarkastustoiminta on perustunut myös tarkastuslautakunnan tarkastuksiin. Sisäisen tarkastuksen toimintaohje ja riskienhallintaohjelma on otettu käyttöön 2017.

Sisäinen tarkastus tapahtuu useamman henkilön osallistumisella asioiden käsittelyyn hankkeiden eri vaiheissa. Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Toimintaperiaatteina ovat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja ammattitaito.

Tavoitteiden toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista informoidaan säännöllisesti toimielimen johdolle.

Sisäinen tarkastus on toteutunut ohjeistuksen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.